

preciosique nascantur.

Semitam ignoravit avis. Exitus plurimos in eadem regione multitudo habitatorum fecerat: & ideo forsitan dixit, quod avibus præ frequentiam hominum copia semitas intuenti, vel facultas illis respondendi incedendive non fuerit.

Nec intuitus est eam oculus vulturis. Quia tam condensis frutetis & contiguis arboribus confusa erat: ut eam aves desuper volantes depascere non possent. Semitam ignoravit avis. Nec intuitus est eam oculus vulturis. Avem & vulturem, ipsum diabolum cum suis possumus dicere: qui semitam spirituales intelligentiæ in lege & Prophetis: hoc est, quæ in Judæam occulte prædicebantur, nosse minimè potuerunt. Nec intueri aliquo vestigio scientiæ valuerunt, à sæculis dispensationis futuræ abscondita sacramenta. De quibus ait Apostolus: Dei sapientiam loquimur in mysterio, quæ abscondita est: quam nemo principum hujus sæculi cognovit. Semitam ignoravit avis: nec intuitus est eam oculus vulturis. Possunt hic duo populi intelligi non absurdè: id est, Judæorum & gentium. Carnalis ergo Judæa fidem in Christo non habens: sed potius legis operibus vivens: eundem Christum pro nobis factum semitam sive viam, qua reditur ad patriam, ut incredula ignoravit: propter elationem suam, qua se putabat legis operibus posse justificari. Avis dicta est: levis utique & vaga: atque in ipsis operibus legis instabilis. Vulturi verò gentium populus ideo assimilari videtur: quoniam per errores mortuorum hominum discurrerat: & rebus mortuis pascitur. Hi ergo Christum legis litera obtectum, & tertiam repromissionis per Christum futuram, opacitatis significationum umbraculis non potuerunt omnino perspiciere. Semitam ignoravit avis: nec intuitus est eam oculus vulturis. Sub his nominibus, auri & vulturis, inimicos Ecclesiæ intelligamus, qui tenebris obscuratum habentes intellectum, nescierunt semitam vocationis ejus, qua ad Deum ambulans per fidem revertitur. Quique diversis erroribus mortuorum hominum rapti: quasi volare arbitrandi sunt.

Non calcaverunt eam filii inistorum. Hoc ait: quod ita fuerit terra Sodomorum omnibus bonis referta: ut nullius patriæ egerit mercimoniis. Non calcaverunt eam filii inistorum. Infitores sive negotiatores prædicti intelliguntur. Nam negotiatores sunt mali & superbi: quod etiam ad ipsum diabolum pertinet: qui superbiam delictum maximum adinvenit. Et negotiator propter multitudinem peccatorum appellatus est, quæ sive ad seipsum, sive ad pendendum hominem exquisivit. Ilii igitur promissionis terram quæ mansuetis, & corde humilibus reservatur, ut in ea habitent, calcare non poterunt: quia nec quasi incolæ, per eam transundi habebunt licentiam. Item aliter. Hæc igitur Judæa, cui hic panis doctrinæ ministrantibus Prophetis, & sacerdotibus præbebat in loco suo: suo utique, & non Dei: id est in loco delectationis suæ: ubi voluptatibus atque illecebris conflagrabit, igne vitorum suorum ardens subversa est sicut dicit Propheta: Omnes adulterantes, sicut cilbanus corda eorum; & in psalmo de ea dicitur: Incensa igni & suffossa manu operis sui extirpata omnino & effossa est. Licet possit ignis iste etiam super ultione peccatorum intelligi: sicut dicit Apostolus: Terra quæ spinas, & tribulos profert, reproba est, & maledictio proxima: cujus consummatio in combustionem: De quo igne iræ ait David: Juvenes eorum comedit ignis. Non calcaverunt eam filii inistorum, filii inistorum, Apostolorum discipuli, & Apostolici viri intelligendi sunt, qui gentibus Evangelium prædicaverunt. Hi igitur Judæam, terram videlicet infidelium, ut ei annunciant Evangelium, non calcaverunt. De quibus dicitur in Actibus Apostolorum: Vobis oportuerat primum verbum Dei loqui: sed quia indignos vos iudicatis æternæ vitæ ecce convertimur ad gentes. Sic itaque factum est istis Evangelizantibus verbum: ut mons Christus in mare gentium transplantaretur. Unde & in psalmo ait: Et transferentur montes in cor maris: id est, vel prophetarum, vel Evangelistarum oracula, ad credituros gentium populos transferentur. Non calcaverunt eam filii inistorum. Hi infitores sive negotiatores reprobi sunt & laude indigni: qui peccata peccatis, velut divitias sibi congregant: de quibus ait Apocalypsis: Omnia clara & pinguis perierunt à te. Hi igitur negotiatores circa divitias peccatorum, non calcabant Ecclesiam: id est, non habitabant in ea: quia sanctam eam, & immaculatam Dominus possidebit.

Nec pertransiit per eam leæna. Ob frequentiam innumerabilem populorum in Sodomis habitantium, bestie per

mediam regionis illius transire non poterant. Nec pertransiit per eam leæna. Leæna potest diaboli dominatio sentiri, sive superbia Judæorum. Quod autem dicit, non pertransiit: hoc ait, non recessit à Judæa, sed ibidem infidelis superbia permanit. Aliter potest & de Ecclesia intelligi. In illa utique gloria virtutum suarum in loco necessario redemptionis suæ: in quo per fidem stat: igne subversa est: illo utique igne, de quo ipse Dominus ait: Ignem veni mittere in terram. Hoc igitur igne Ecclesia, id est, terra sanctorum, amoris Dei desiderio flagrans, subvertitur: ut eam carnalis concupiscentia non possideat. Hoc igitur modo subvertitur: ut in terra carnis suæ vivens, carnis in ea vitia moriantur: ut ait Apostolus. Qui enim sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Nec pertransiit per eam leæna. Sive leo, ut alii dixerunt. Leo hic non absurdè diabolus intelligitur: qui per sanctæ Ecclesiæ terram transire non potuit, eo quod gravibus persecutionibus eam vincere non valuerit.

Ad silicem extendit manum suam. Videtur mihi sanctus Job aliud ænigma protulisse: & propter soliditatem suam & fortitudinem, Christum secundum hominem, quem assumpsit, silicem posse significari: qui etiam petra & lapis, Prophetis & Apostolis dicitur. Deus ergo pater extendit ad filicem manum suam, id est, filium suum: per quem universa condidit: quem etiam dexteram & brachium vocat, & ad suscipiendum hominem misit, ut Apostolus dicit: Deus Filium suum misit in similitudine carnis peccati. Et idcirco in extensione manus, Dei Patris & filii ejus ad nos adventum significari noverimus: ac per eum sicut sequitur:

Subvertit à radicibus montes. Quos per metaphoram demones sive homines superbos esse rectè sentimus: quia principatus & potestates palam triumphavit in semetipso.

In petris rivis excidit. Duris scilicet præcordiis gentium, & nimia infidelitate constructis: abundantiam gratiarum suarum largitus est: & velut rivus aquæ fluentes, uberem copiam doctrinarum tribuit. Hoc ipsum distribuisse intelligitur, quod scidisse memoratur: sicut ait Apostolus. Alii enim per spiritum datur sermo sapientiæ: alii sermo scientiæ. Alii dixerunt: Ripas fluminum dirupit: ut illam doctrinam spirituales legis & Prophetarum de qua Isaias ait: Qui fitis, ite ad aquam, quæ in una gente tanquam intra quasdam angustias defluebat: quæ etiam Moisaica legis præceptis velut quibusdam quasi riparum obicibus clauderetur. Hujusmodi diruptis obicibus: quasi de alveo legis super omnem terram Evangelio abundante diffudit. Aliter possumus hanc terram Ecclesiam dicere. Unde ait Propheta: Fluminibus scindetur terra. Scindi verò eam atque dirumpi eo modo noverimus, quando se ad suscipiendum verbum Dei, capabilem præbet: Hanc quoque quandam adaptationem capacitatis quæ fit per obedientiam terræ rationem habentis: eorumdem fluminum impetus operantur.

Et omne pretiosum vidit oculus ejus. Eductis igitur rivis gratiarum Dei, vidit Deus quam immensa & innumerabilia pietatis suæ beneficia. Vidit autem dicit: eo quod ante conspectum ejus adimpletio sive effectus suæ voluntatis, altiter in Ecclesia sua.

Profunda quoque fluviorum scrutatus est: & abscondita produxit in lucem. Hos igitur fluvios non absurdè singulos libros veteris instrumenti esse sentimus: in quorum magnis latibus abscondita erant Ecclesiæ sacramenta: quæ in tempore Salvatoris Deus Pater scrutatus sit: ad impletionem eorum omnia quæ prædicta sunt manifestans: Sive quia fluviorum nomine, populorum multitudines aliquando intelliguntur: quemadmodum Naum Propheta ait: Porta fluviorum aperta sunt: Profunda fluviorum hoc loco, secreta conscientiarum hominum advertamus: quorum scrutator, & cognitor Deus est: qui in die iudicii producendo omnia secreta cordium, reddet unicuique secundum opera sua.

Sapientia verò ubi invenitur: & quis est locus intelligentiæ? Quod hoc quasi inquirens ait, difficilem rem & quæ vix invenitur, voluit indicare: imò quæ nisi à Deo demonstrante, nec inveniri posset ab homine, nec haberi: Quod & ipse Job in subsequentiis declaravit, ita dicens: Et dixit homini, utique Deus: Ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia.

Nescit homo pretium ejus. Hæc dicendo, inestimabilem esse sapientiam timoris Dei significavit.

Nec invenitur in terra suavitè viventium. Hanc igitur

sapientiam timoris Dei non habet quisquam: nisi carnem suam crucifixerit cum vitiis & concupiscentiis, nisi vixerit ut Paulus Apostolus & omnes sancti: in tribulationibus, persecutionibus, angustis & pressuris. Et ideo suavitè dicti sunt vivere illi: qui nullo iugo disciplinæ tenentur: & effrenes ac præcipites, in labem procumpunt vitorum.

Abyssus dicit, non est in me: & mare loquitur, non est mecum. Abyssum hoc loco infernum intelligamus: sicut dicit Apostolus: Aut quis descendit in abyssum? Et mare hoc sæculum: ut psalmista canente cognovimus: Hoc mare magnum & spatiosum. Infernus ergo & hic mundus sapientiam timoris Dei se non habere testantur. Loca dicit loqui: pro his qui in locis, vel mundi, vel inferorum sunt. Hic de illis loquitur, qui carnali conversatione mundi illecebris possidentur: hæc dictio prosopœia appellatur, ubi persona loquentis cum loqui non possit, assumitur: & quod continet, pro eo quod continetur. Continet quidem hic mundus, vel infernus: Continetur autem homo. Hanc ergo sapientiam non habet mare mundi istius, præter solam Ecclesiam: quæ propter savientium fluctus inimicorum, insula dicitur in scripturis, quemadmodum & navicula per figuram in Evangelio nominatur.

Non dabitur aurum obrizum pro ea: nec appendetur argentum in commutatione ejus. Hoc ait, quod nulla res quamvis pretiosa sit, possit huic sapientiæ comparari. Sive quia aurum in scripturis, vel argentum, tropicus sensus & sermo intelligitur, hoc dicit, sapientiam istam nullus pro merito sentire posset, aut eloqui.

Non conferetur tintis India coloribus: nec lapidi sardonio pretiosissimo, vel sapphyro. Diversis rebus & pretiosis, hæc sapientia divina præfertur. Hoc tamen sciendum quod maxime in meridiano climate: hæc metalla pretiosa nascantur. Et quia in India omnes idolorum cultores significantur: in qua colores ut dixi pretiosi, vel nascuntur vel sunt: id puto posse intelligi: quia in gentibus ubi timor veri Dei non est, fucata & quodammodo terrena religio sit: quæ sub pretextu nominis Dei in errorum mendacio: diverso ac vario sermonum colore velut pictura componitur, & quasi lapis pretiosus eloquio splendat, sive nomine fulgeat deitatis: & India sive etiam Æthiopia, nigredinem, vel tenebras peccatorum significant: quæ specialiter in idolorum culturis habentur.

Non adequabitur ei aurum, vel vitrum, nec commutabuntur pro ea vasa auri. Aurum vel vitrum, & etiam vasa auri, pretiosi quique & clari intelliguntur: qui in hoc sæculo nomine dignitatis, & divitiarum gloria splendent: hi utique non habentes veræ religionis timorem, pro nihili habebuntur: eo quod non possunt velut pro merito gloriæ suæ, ad commutationem sapientiæ singularis accedere.

Excelsa & eminentia, non commemorabuntur in comparatione ejus. Etiam si excelsa sint, & plurimum eminentia quæcumque in creaturis sunt: ut sunt etiam angelicæ potestates: minima omnino, imò potius indigna memoria erunt: in comparatione illius: quæ facit omnem creaturam rationalem Deo placere, eique sancto amore conjugi. Et ideo præfertur illis eminentibus excelsis, timoris hujusmodi sapientia: quia sine illa nihil sunt ante Deum: sicut & ipse diabolus qui amisso timore divinæ reverentiæ, perdidit semetipsum.

Trabitur autem sapientia de oculis. Hæc igitur aliunde non potest nisi de supernis assumi: sive de intimis cordis affectibus, dono sancti Spiritus trahitur, ut Propheta ait: Os meum aperui, & attraxi spiritum: ut videlicet sapiat homo Deum & timeat: ac recedere à malo intelligat.

Non adequabitur ei topazius de Æthiopia: nec tintura mundissima componetur. Diversis modis & diversis nominibus auri, ac supellectilis pretiosæ, sanctus Job dicit, quod timor Domini non possit eis ullo modo comparari.

Unde ergo sapientia venit, & quis est locus intelligentiæ. Interrogans requirit & dicit: quod omnis creatura, vel maxime sapientiam hanc ignoret.

Abscondita est ab oculis omnium viventium: volucres quoque cæli latet. Viventium mundo intelligendum est, de quibus superius ait, cum de hac sapientia loqueretur: nec invenitur in terra suavitè viventium. Quod autem dicit, quia hæc sapientia volucres cæli lateret, superbi & leves, sive qui altum sapiunt, quod ad tumorem arrogantia pertinet, intel-

ligendi sunt: sive spiritus mali: qui secundum Parabolam Evangelii, jactum semen dominicum juxta viam comedunt. Hos igitur latere ait bonum timoris Dei.

Perditio & mors dixerunt, auribus nostris audivimus famam ejus. Potest utroque hoc nomine diabolus dici: sive ille mors appellari potest, ut sui satellites perditio nuncupentur. Hi ergo dixerunt, quod famam timoris Dei audiverint: non enim negare possunt, quia non audiverint illam: cum in naturæ suæ bono inditam perceiverint: sed per inobedientiæ malum, eam habere noluerunt.

Deus intelligit viam ejus: & ipse novit locum illius. Pro certo scit Deus, quod hæc sapientia properet ad locum utique quietis & perpetuæ pacis: ubi per hanc ipsam sapientiam timoris sui, super quietum & humilem, & trementem sermones suos requiescere delectetur. Sive Deus intelligit viam ejus: quæ prædicatione Evangelii per omnes terras prolata est. Unde & sequitur de Deo dicens:

Ipsæ enim fines mundi intruetur: & omnia quæ sub celo sunt, respiciet. Quis enim ambigit, Deum nosse etiam ea quæ futura sunt? sed hic potius Deus cognitor futurorum illud inspexit, quod postea dixit ejus Apostolus: Cum autem venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum. Hoc igitur modo, adventu suo nos visitando, fines mundi intuitus est. In his, inquam, temporibus nostris, in quos sæculorum fines devenerunt.

Qui fecit ventis pondus: & aquas appendit in mensura. Quando ponebat pluvias legem, & viam procelis sonantibus. Manifestum est, quia omnis creatura in manu & virtute potentie illius teneatur. Aliter: Ipsas gratias Spiritus sancti, quasi in ipso initio per Apostolos accepit Ecclesia: quando factus est de cælo sonitus tanquam adventus spiritus vehementis. Ventos sive spiritus scriptura commemorat, quos Deus largiendo de arcanis secretorum cælestium prolaturus hominibus est: secundum Prophetam dicentem: Qui producit ventos de thesauris suis. Aliquando hæc diversitates gratiarum, Spiritus sancti censentur nomine, dantis has gratias, secundum illud Apostoli: Spiritus Prophetarum subiecti sunt Prophetis: qui etiam propter operationem, & effectum divinæ sanctificationis suæ, pondus habere dicuntur: ut secundum uniuersasque vires prædicatores verbi Dei, aliis lac darent, aliis solidum cibum porrigerent: ubi dicerent, vel quibus dicerent. Inde ait Propheta: Dabo vobis imbrem matutinum, & serotinum: hoc est, novum & vetus testamentum.

Tunc vidit illam & enarravit, & preparavit & invenit, & dixit homini. Id est, in Ecclesia sua, Deus futuram hanc sapientiam antè prævidit: quod totus mundus timorem illius habiturus esset.

Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: & recedere à malo, intelligentia. Alter timor est: ne quisquam Deum offendat: Alter vero si offenderit. Ille prior sanctus & laudabilis: iste alius non habens charitatem, sed poenam. Proinde de hoc prædicabili timore dicit psalmista: Timor Domini sanctus permanens in sæculum sæculi. De alio timore loquitur Evangelista Joannes in Epistola sua dicens: Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem. Qui timor utique poenam habet, quia dilectionis meritum non habet.

Caput XXIX.

ADDIDIT quoque Job asumens Parabolam suam, & dixit: Secundum superiorem regulam etiam illic intelligentiæ lineam ducimus: ut quando id quod sequitur in salvatorem referri non conveniret, ad membrorum illius compagem sensum expositionis conemur inflectere. Etrectè id heri poterit, ut quod ipse Dominus caput Ecclesiæ suæ in se recipere non potest, de ejus corpore quod est Ecclesia sentiat.

Quis mihi tribuat, ut sim juxta menses pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me? Optat ergo sanctus Job atque desiderat, ut jam de illo squalore & cruciatibus liberetur: revertaturque ad illam gloriam pristinæ felicitatis, in qua aliquando Domino prosperante degerat.

Quando splendebat lucerna ejus super caput meum. Multis modis in scripturis divinis appellatur lucerna. Hic verò potuit eam Job pro gloria temporali dixisse quam à Deo acceperat: & quam in honoris potentia, & divitiis possidebat.

Et ad lumen ejus ambulabam in tenebris. Inter peccata utique & ea quæ ignorabam, quasi inter aspera, & obscura vitæ hujus, ad lumen virtutum, vel consolationis illius incedebam.

Sicut fui in diebus adolescentie mee: & quando secreto Deus erat in tabernaculo meo. Secretum suum, mentem suam ideo dicere voluit: quia illic tumultuosæ victorum turbæ minimè perstrepebant.

Quando erat omnipotens mecum: & in circumitu meo pueri mei. Quando Deum habebat in tabernaculo suo: virtutes ante cum stare tanquam pueri perhibentur: quæ ideo masculi appellantur, propter vigorem contra vitia resistendi: talibus ministris Job beatus ambicbatur.

Quando lavabam pedes meos butyro. Pedum vocabulo in scripturis divinis: modus quidam humanæ conversationis plerumque intelligendus est. Lavabam, inquit, ab omni peccati macula actus meos: & cum innocentia & simplicitate versabar.

Et petra fundebat mihi rivus olei. Juxta hunc sensum Moyses ait: Suxerunt mel de petra, & oleum de firmissima petra: secundum delectationem volentium, ore sapiebat. Et cum petra illa Christum secundum Apostolum figuraret, in oleo tamen isto dona Spiritus sancti, sanctus Job largiter sibi effusa voluit demonstrare. Hic est ergo oleum vivum, & verum qui est Spiritus sanctus Patri & Filio consubstantialis. Hoc ergo oleo sanctus Job abundabat: quo & charitatis pinguedine replebatur.

Quando procedebam ad portam civitatis: & in platea parabam cathedram mihi. Manifestum est, quia Judæorum iudices in portis sedebant, ut vindicarent populum.

Videbant me juvenes & abscondebantur: & senes absurgentes stabant. Principes cessabant loqui: & digitum superponebant ori suo. Vocem suam cohibebant duces: & lingua eorum gutturi suo adharebat. Reverentiam pii & sancti timoris, quam ei non solum omnis ætas, verumetiam universæ potestates merito deferebant, his versuculis demonstravit.

Auris audiens beatificabat me: & oculus videns testimonium reddebat mihi, eo quod liberaßem pauperem vociferantem: & pupillum cui non esset adjutor. Tam sancta erat, ut ait præfens conversatio ejus, quam fama referebat.

Benedictio perituri super me veniebat: & cor vidue consolatus sum. Pupillus: pauper & vidua: omne genus humilium atque afflictorum significat: quorum nullum sanctus Job præterit, vel despexit.

Iustitia indutus sum: & vestivi me sicut vestimento, & diademate judicio meo. Iustitia, judicium rectum, misericordia, hæc erant animæ illius indumenta.

Oculus fui cæco: & pes claudus. Affectus pietatis ejus atque misericordiæ, in his sermonibus demonstratur: sive erranti ignorantia tenebris lumen præbui veritatis: & claudicanti in viis Domini, rectæ viæ itineraria demonstravi.

Pater eram pauperum: & causam quam nesciebam, diligentissime investigabam. Negotia causaque pauperum contra potentes suscipiendo: defensor eorum factus erat, & iudex. Et idcirco ne aliqua adversantium parte opprimerentur, relictis eorum fratribus eas investigare dicebat.

Contrebam molas iniqui: & dentibus illius auferabam prædam. Hic velut rapacem bestiam, & violentam, hominem iniquum describit: de cujus ore, substantiam pauperum vi abstulerit.

Dicebamque: in nidulo meo moriar, & sicut palma multiplicabo dies. Nidus ejus, exterior homo ejus intelligendus est: qui de sæno carnis illius compositus à Deo fuerat, & constructus. Omnis enim caro scenum. In hoc igitur nido semper se mori sub testificatione dicebat: dum vitium mundi, & ejus concupiscentiis non vivebat: & ob hoc in resurrectione, velut palma, multiplices dies, & æternos habebit.

Radix mea aperta est secus aquas, & ros morabitur in messione mea. Spes mea, & fides quæ ex hac expectatione mea sunt, patet ad divina eloquia, quarum consolatione ne in infidelitate mentis meæ viror arescat infunditur.

Gloria mea semper innovabitur: & arcus meus in manu meâ instaurabitur. Qui me audiebant, expectabant sententiam: & intenti tacebant ad consilium meum. Gloria mea & cætera potest in virtutibus crescentis bonæ conscientie, fructus & novus semper profectus intelligi. In arcu verò resistens ac repugnans, vigorem significari existimo: qui in

manu sancti operis contra obvios quosque & hostiles viciorum impetus præparetur. Sicut ait David in psalmo: Et posuisti ut arcum arcum brachia mea: quod est, fecisti infatigabilem intentionem bonorum operum meorum.

Verbis meis addere nihil audebant, & super illos stillabat eloquium meum. Quia jam autoritas sapientiæ ubique fuerat divulgata: nemo quasi detrectans, ad verba ejus quicquam addere præsumebat: quinimo stillabat super eos eloquium illius: id est sensus, interiora viscerum penetrabat: ut eorum infusa præcordiis, à tali magistro perfecti atque optimi discipuli redderentur.

Expectabant me sicut pluviam, & os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum. Pluvie nomine, copiosam valde eruditionem suæ scientiæ demonstrat: & laudat auditores suos, quod disputante eo cum grandi desiderio expectaverint.

Si quando ridebam ad eos, non credebant. Tanta, inquit, reverentia & honore à prædictis habebat: ut sapientiæ meæ, & gravitati non posset indulgentiæ aliquid ac remissionis, quæ ad temperamentum magis morum pertinebant, congruere. Et idcirco ipso à me pietatis fiebat studio, ut affectus amoris ac dilectionis eorum mei admiratione proficeret.

Et lux vultus mei non cadebat in terram. Gratia reverentiæ, quam in ejus facie refulgentem contuebantur, apud prædictos non pro nihilo habebatur. Non enim aliquid ejus nutibus frustra fieri existimabant: & idcirco quasi magnum atque præcipuum in se prædicti suscipiebant, quicquid in serenitate vultus illius contemplantur.

Si voluissem ire ad eos, sedebam primus. Cuiusque sedem quasi rex circumstante exercitu: eram tamen merentium consolator. Dignationem suam & sanctam humilitatem his sermonibus manifestat: qua ad inferiores suos, quasi ad amicos sibi quæquales abierit: & se in regni potentia, miseris & merentibus præbuisset.

Caput XXX.

NUNC autem derident me juniores tempore. Manifestum est.

Quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregeis mei. Non hoc typho superbie atque divitiarum jactantia fecerat, sed utilitate impiorum, ut deridentium illum: quorum patres, nec canibus quondam ejus digni fuerint comparari.

Quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo: & vita ipsa putabantur indigni. Egestas & fame steriles. Id est, ignominie vilitate despecti.

Qui rodebant in solitudine: squalentes calamitate & miseria. Et manducabant herbas & arborum cortices: & radix juniperorum erat cibus eorum. Qui de corvilibus ista rapientes, cum singula reperissent, ad ea cum clamore currebant. Præ miseria & aviditate, hæc etiam quæ extra cibum erant, vel hominum, vel ferarum, tanquam epulas ac delicias invadebant, humectas convalles præ nimia egestate fugentes.

In desertis habitabant torrentium: & in cavernis terræ, vel super glaream. Qui inter hujuscemodi letabantur. Qui etiam, ut ait, in locis sterilibus & inaquosis sive dumibus, quasi repentia terræ in foraminibus morabantur: quos imbres montium rigant.

Et esse sub sentibus delicias computabant. Si in æstu suo, vilissimorum stirpium foliis tegebantur.

Filii stultorum & ignobilium: & in terra penitus non parentes. Nunc in eorum canticum versus sum: & factus sum eis in proverbium. Abominantur me, & longè fugiunt à me: & faciem meam conspuere non verentur. Obscuri, & memoria penitus indigni.

Pharetram enim suam aperuit, & affixit me: & frenum posuit in os meum. Pharetram existimo multitudinem plagarum, vel ipsum diabolum, vel potestatem illius hoc loco intelligi oportere. Quam sicut Job ait, Deus aperuit, dum circa eum diabolus suam exercuit potestatem, unde eum & jaculis tormentorum afflixit. Insuper etiam frenum ei silentii in ore ne loqueretur imposuit.

Ad dexteram orientis calamitates meæ ilico surrexerunt. Id est, vel in ipso tempore felicitatis, quod gravissimum probatur,

probatur, exortæ sunt: vel permissu divinæ potestatis impolitæ sunt. Ipse est enim oriens ex alto: ipse dextera & virtus altissimi.

Pedes meos subverterunt: & oppreserunt quasi fluctibus semitis suis. Id est, calamitates meæ, frequenti repetitione me affligentes: velut fluctibus omnes vias rectas conversationis meæ subverterunt.

Disperserunt itinera mea, insidiati sunt mihi, & prevaluerunt: & non fuit qui ferret auxilium. Id est, itinera mea, quibus per viam justitiæ quotidianis profectibus incedebam, inimici mei conturbaverunt, in injuriam meam ex insperato velut ex insidiis erumpentes, negantibus mihi proximis meis consolationis auxilium.

Quasi rupto muro, & aperta janua irruerunt super me: & ad meas miseras devoluti sunt. Tam veloci, inquit, impetu prædicta mala super me irruerunt, & quasi resistente obstaculo, in me deluper volverunt.

Redactus sum in nihilum. Absoluti quasi ventus desiderium meum, & velut nubes pertransiit salus mea. Quo remunerationes tuas pro mandatorum tuorum custodia præstolabar: pariter cum salute, quasi venti impetu, & quasi transtulantis nobis celeritate rapulti, quia abripi permilisti.

Nunc autem in memetipso marcescit anima mea: & possident me dies afflictionis. Marcescit: id est, à vigore suæ intentionis dissolvitur.

Noctes os meum perforatur doloribus: & qui me comedunt, non dormiunt. Manifestum est, quia vermes qui carnes ejus comedebant: noctes ducebant pervigiles.

In multitudine eorum consumitur vestimentum meum: & quasi capitis tunica succinxerunt me. Scatentium vermium multitudo, semper se commovens & per diversos vulnerum meorum sinus discurrens: vestem quoque meam dum per me repere non cessat attrivit: quem totum atque ex omni parte circumdatum, & quasi in unum vulnus redactum inelutabili esu haustuque discruciat.

Comparatus sum luto: & assimilatus sum faville & cineri. Ad summam vilitatem perductum se dicit: qui vulneribus & sanie, sicut lutum computresceret & feteret: exsiccantibus rursum carnis ejus putredinem, sordibus pulveris.

Clamo ad te: & non exaudis me: stes, & non respicis me. In clamore intentio est orantis ad Deum. In eo verò quod stare se perhibet, perseverantiam se ad Deum habere indeclinabilem dixit. Fiducia justitiarum suarum ad Deum: hæc liberè Job sanctus loquitur.

Mutatus es mihi in crudellem: & in duritia manus tuæ adversaris mihi. Elevasti me: & quasi super ventum ponens elisti me valde. Pium & misericordem Deum esse dicit in prosperis suis: durum atque crudellem, cum manus duritiam, & graves penas sustinet & atrox.

Scio quia morti trades me: ubi constituta est domus omni viventi. Post delictum parentis, inquit, domus inferorum est constituta: id est, mors ipsa, non conditione ejus creata: Illuc ergo & me tanquam peccatoris Adæ filium: secundum justam sententiam abire voluisti.

Verumtamen non ad consumptionem eorum. Reconciliationem mundi prophetat in Christo futuram, dum dicit homines non in perpetuam consumptionem redigendos: sed aliquando ab inferis revocandos.

Emittis manum tuam: & si corruerint, ipse salvabis. Si post redemptionem qua per fidem in Christo salvamur, iterum per peccatum ruerint homines, manu pietatis allevante per penitentiam ipse salvabit.

Flebam quondam super eo qui afflittus erat: & compatiebatur anima mea pauperi. Expectabam bona, & venerunt mihi mala: præstolabar lucem, & eruperunt tenebra. Factum est, ut pro bonorum expectatione, qua miseros consolabar: mala nunc omnia sustinerem: & pro luce prosperitatis, tenebras incurrerem tormentorum.

Interiora mea efferbuerunt absque ulla regnie: prævenierunt me dies afflictionis. Ubi ait, quod cum dies afflictionis prævenierint, puto quod tempus judicii voluerit indicare: quo præventum se idcirco videtur dixisse, quia eum sibi necdum venturum putaverit: ubi etiam magnum dolorem gehennarum significat: dum suas illis comparat penas.

Movens incedebam: sine furore surgens, in turba clamabam. Tristis & affectus afflictiva, quia pena meritum nesciebam: & sine furoris iracundia, eram in spem animi virtute confurgens: quia Deus docuerat me patientiam, ut Tom. V.

æquanimiter ferrem: publica satisfactione vociferans & exorans.

Frater fui draconum: & socius struthionum. Cruciatu pœnarum affectus, dolores meos sibilis temperabam: quem admodum facere dicuntur dracones quando ab elephantis capiuntur: ut Propheta ait: Faciam planctum velut draconum: quem faciunt ut dixi quando ab elephantis interficiuntur. Et socius struthionum: fatuus factus sum & insipiens, ut struthio avis stultissima: ut præ dolore frustra me existiment laborasse.

Cutis mea denigrata est super me: & ossa mea aruerunt præ caumate. Et hoc ad pœnarum ejus cumulum pertinebat: ut in stercore constitutus, per multa tempora, solis ardentissimos usque ad ossa pateretur radios.

Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium. His rebus, dicit felicitium dierum suorum atque prosperitatis lætitiæ & jucunditatem in luctum esse conversam.

ITEM AD CHRISTI PERSONAM vertitur expositio.

QUIS mihi tribuat, ut sim juxta menses pristinos, &c. In assumpto homine Jesu Christo: id est, Adam secundo, sive novissimo: vox est Adam protoplasti recolis quid perdidit: & ad quod bonum redire cupiat. Amiserat quippe per inobedientiæ malum, immortalitatis bonum, paradisiq; delicias: hanc sibi per Jesum Christum Dominum nostrum instaurari desiderat. Suscipiendo namque in se Dei filium hominis filium, suscepit in eo & humani generis preces.

Quando splendebat lucerna ejus super caput meum, & ad lumen ejus ambulabam in tenebris. Gloriam divinæ gratiæ, nomine lucernæ qua in paradiso floruerat, significavit.

Sicut fui in diebus adolescentie mee, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo. Adolescentiæ nomine, possunt primordia Adæ intelligi, vel ipsa felicitas: ubi ante peccatum, juvenili vigore, sine ullo defectu ætatis semper virens, quasi in diebus adolescentiæ fuisse dicitur.

Quando erat omnipotens mecum & in circuitu meo pueri mei. Pueri Adam, virtutes animæ intelligendæ sunt. Pueros autem Christi Angelos, qui ministraverunt ei in diebus carnis ejus, vel Apostolos, sive omnes sanctos non absurde sentimus.

Quando lavabam pedes meos butyro, & petra fundebat mihi rivus olei. Pedes igitur salvatoris, prædicatores veritatis: qui in universo mundo annunciant Evangelium, & intelligendi sunt. Hos igitur pedes suos Jesus Christus Job noster, lacte sive butyro cluit atque absterxit: quando eos à tribulationum pressuris sinceris atque purissimos reddidit: docens eos per spiritum suum, simplicis innocentie vitam. Hoc igitur modo pedes annunciantis pacem Evangelii mundabantur. Ne coinquinati essent carnalis sapientiæ luto: petra, inquit, fundebat mihi rivus olei. Ergo petra Ecclesia, fundata super Christum firmissimam petram, de se gratiam Spiritus sancti velut rivus effudit: quod in Pentecoste, & domo Cornelii, & in illis duodecim, sive in omni Ecclesia declaratum est, & usque hodie declaratur.

Quando procedebam ad portam civitatis & in platea ponebant cathedram mihi. Velut rex ergo, & Dominus primus civitatis suæ Ecclesiæ, ad portam ejus Christus procedit: id est, sub tempore initiorum ejus: quando ingressum parans dicebat omnibus: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis. Cathedra autem eminens scientia Christi intelligenda est: Platea autem civitatis, vel quod publicè prædicaverit: vel secundum psalmistæ sensum est intelligenda: latum mandatum tuum nimis. Quod non solum in triplicem expositionem, sed etiam in disputationem porrigitur.

Videbant me juvenes, & abscondebantur: & senes absurgentes stabant. His scribit Joannes, dicens: Scribo vobis juvenes, quia fortes estis, & vicistis malignum. Hi per fidem Domini, Salvatorem vident in spiritu, & in terra sui corporis absconduntur: reprimentes videlicet atque in se pugnando vitia cohibentes: mortificantes semetipsos peccatis, & concupiscentiis mundi: hinc ait Propheta: Ascendite vos in terram. Senes verò filii consummati, & perfecti, qui quotidie mente elevantur ad cælum, & stant in Domi-